

Proč jsou v Americe vyšší platy?

Protože americký pracovník vyrobí za hodinu víc – má k ruce víc kapitálu, levnější energii a trh, kde firmy rostou do světové velikosti.



Žádné tajemství v tom není. Jsou to čtyři konkrétní důvody a u tří z nich může Evropa něco dělat.

Mzda kopíruje produktivitu

Dlouhodobě platí jednoduchá úměra: kolik hodnoty za hodinu vytvoříte, tolik si trh dovolí vám platit. Evropský pracovník dnes vytvoří za hodinu zhruba devět desetin toho, co americký – a přesně tam se rodí rozdíl ve výplatách. Není to pílí; Evropané nepracují hůř. Je to výbavou: technologiemi, stroji a organizací, se kterými pracují.

Kapitál na jednoho pracovníka

Americký zaměstnanec má za zády víc investovaných peněz – víc softwaru, automatizace, výpočetního výkonu. Není divu: americký rizikový kapitál investuje pětinasobek evropského a americké penzijní fondy pumpují úspory do firem, zatímco evropské úspory z velké části leží v bankách na účtech. Méně kapitálu znamená méně nástrojů, méně nástrojů znamená nižší výkon na hodinu – a nižší výplatu.

Energie

Elektřina pro průmysl stojí v Evropě zhruba dvojnásobek americké ceny, plyn trojnásobek. Energie je vstupem skoro každé výroby; kde je levná, tam se vyplatí automatizovat, tavit, počítat – a platit. Tohle je nejpocitivější část americké výhody: kus jí leží doslova v zemi, v břidlicovém plynu. Detailně v [Proč je energie v Evropě dražší než v USA?](#)

Velikost hřiště

A pak je tu důvod, o kterém se v debatách o plattech mluví nejméně, přestože je možná největší.

Americká firma prodává od prvního dne 330 milionům lidí; evropská se prokousává 27 právními řády. Mezinárodní měnový fond spočítal, že vnitřní bariéry mezi evropskými státy působí jako clo 44 procent u zboží a 110 procent u služeb. Firmy na malých hřištích nedorostou – a malé firmy platí malé platy. Světové platy platí světové firmy.

Co z toho plyne

Daně s tím nehnou a heslo „pracovat víc“ taky ne – Evropané už teď vyrábějí solidně a rozdíl je jinde. Hýbe s tím produktivita, a ta stojí na kapitálu, energii a velikosti trhu. Dvě z těch tří věcí jsou v evropských rukou: jeden kapitálový trh a jeden skutečný trh místo sedmadvaceti. Jinými slovy – česká výplata má strop tam, kde ho má evropská jednota.

[Všechny otázky →](#)

ČASTÉ OTÁZKY

Není to hlavně daněmi?

Ne. Daně mění čistou mzdu, ale rozdíl je už v hrubých mzdách – a ten kopíruje produktivitu. Německý daňový klín je sice nejvyšší v OECD, jenže americké hrubé mzdy jsou vyšší i před zdaněním.

Proč je americká produktivita vyšší?

Draghiho zpráva to shrnuje slovem technologie: americké firmy víc investují do softwaru, strojů a AI na jednoho pracovníka. Evropský pracovník vytvoří za hodinu asi devět desetin amerického výkonu.

Dohoní české platy západní Evropu?

Přibližují se od roku 1990 nepřetržitě, ale tempo zpomalilo. Rychlejší konvergence potřebuje růst produktivity – investice, technologie a firmy, které v Česku nejen vyrábějí, ale i vyvíjejí a vlastní.

Hraje roli slabší koruna?

Pro srovnání přes kurz ano, pro životní úroveň méně – proto se používá přepočet na kupní sílu. Ani ten ale rozdíl nesmaže, jen ho zmenší.

Co by evropské platy reálně zvedlo?

Dokončení jednotného trhu (vnitřní bariéry působí jako clo 44 % u zboží a 110 % u služeb), levnější energie a kapitálový trh, který nechá evropské firmy vyrůst doma.

ZDROJE

- OECD: produktivita na odpracovanou hodinu USA vs. EU
- Draghi report (2024): technologická mezera, investiční potřeba ~800 mld. eur/rok
- IMF: vnitřní bariéry EU = ekvivalent cla 44 % zboží / 110 % služby
- IEA Electricity 2026: ceny elektřiny pro průmysl EU ~2× USA
- HBR/Dealroom (2026): evropský rizikový kapitál ~22 % amerického